

בגבע

קלון קבוצת גבע

188

ד' שבט תשכ"ו, 25.1.1966

ישראל גור-אריה ז"ל

ליום השלושים

הנאמן

לזכרו של ישראל נור-אריה

ולאלה בנינו, אשר לא ידעו את יוסף אוסף ולו גם שורות אחדות על משפחתו. זה מצטרף לדמות.

משפחתו — יוצאי רוסיה, אביו רוקח מדופלס ואיש מת-קדם בדעותיו. בעקבות אסון מוות במשפחה, נכרחה, חל בו משבר רוחני וקיבל על עצמו אורח חיים מסורת-דתית מובהק, לכל פרטיו. את דעותיו לא כפה על זולתו, אף לא כחוג משפחתו, פרט לכשרות. אולם הוא עצמו היה ארוך מצוות ואף בצורת הלבוש.

לפנת תקופה הגיעה המשפחה ב-1913 וישראל אז בן 7. האב היה הרוקח של המושבה. נוסף לכך למד סלאכת-מוהל והשתדל לקיים מצווה זאת בכל מאודו. ביהוד היה עוקב אחרי משפחות אשר חשש שלא ידקדקו בהכנסת הבן הנולד בכריתו של אברהם.

זכורני ואנחנו חלק מהקבוצה בהתהוותה. עברנו בעין גנים בקבוצת הבנאים הראשונה ומרים הרה ללדת, הרוקח, ידע המתחיות ומשילדת, הופיע במעוננו ביום השמיני, בלונות הרב הוקן של פ"ת. כמה מלבבת היתה התמונה: בהשכמת הבוקר פסעו ובאו שני הישישים נמוכי הקומה, צנוטים ומור קנים, והפרק מהפרשה היה גדול למדי. ואחרי מעשה ברית המילה יצא ר' אריה-ליב פרידמן מחדר היולדת כמרקד, מרחא כף וקרא: "מזל טוב, א יוד, א יוד" כמציל נפש נדמה הד איש. תוך הנולד, בעל הדבר, היה אמנון זיו עד היום הזה.

ואחורו הבכירה של ישראל רחה פרידמן, גם היא מצאה את מנוחתה בבית הקברות שלנו.

רוזה, דמות נדירה, אצילת נפש ואצילת הליכות. חכמת לב, אשר ודעיה היו אומרים עליה שהיא הקדימה להיוולד שלא בתקופתה. לשכמותה, בתכונותיה הליכותיה אולי התאם, דמות האדם בעתיד הרחוק, בהברה כלילת השלמות, חברה, ידידיה הקרובים היו אומרים: רוזה היא כמו הרי, כל שמתקרר בים אליה נראתה גדולה יותר, מרשימה יותר.

ולאהרונה יהרית, אשת נצורית.

יהודית החכמה, הנבינה בכל משקלן הטוב של המלים.

הם הניצו יחד מתל-עודשים לגבע, ודומני שידה היא הכרי עת בהליכה זו. היא היתה לא רק עזר כנגדו בחיים, אלא משענת נאמנה ומנחה.

בת עשיריים מופלגים היתה, משפחה מתבוללת בתולנה, וראה זה פלא, כיצד היא בבהירות עינה, בעמקות שכלה ובהערכה מעשית טובה ונדירה ידעה לכוון ולדבוק בקבוצה ובאנשיה, ולשאת כל זאת במסיבות החיים, אשר זימן לה גורלה. מסיבות אשר לא יאומן כי יסופר.

אילו זכינו והאריכה ימים, היתה ודאי מתבלטת כאחת מדמויות האשה הנדירות בקבוצתנו ובתנועה הקבוצתית כולה.

לתלמידיה בבית הספר זכורים היטב, הימים המעטים אשר הספיקה לעבוד עמם.

יהי זכרו של ישראל וזכרם של אלה הנאחזים והנעימים שנלוו אליו והלכו לצולמם. שלא בעיתם, שפור וברוך בתוכנו.

האימרה היהודית מהיכת: אחרי מות קדושים, היא מחייבת על אותה מנת האיוולת המתלחה, פעמים רבות גם לכל דבר אשר ערך מוחלט לו לעצמו. וכך הדבר גם בשיפעת התהילות והתשבחות שרית של שיגרה נדף מתן, הנחונות בהספרים על ההולכים מאתנו לבלי שוב.

בעמוד אדם על סף עולם האמת מן הראוי להעלות ולהגיד בקול רם את החשוב, העיקרי והאמיתי הקשור בדמותו של הנפטר, ולא כל כך למען ההולך כמו למען הנשאים.

ישראל השתייך לאותה הבורח אנשי הוראה המעטים, הראשונים, אשר קשרו את חייהם עם דרכה של ההתישבות העובדת במושב ובקבוצה, הלכה למעשה, מעטים היו ומטובי המורים, ומעטים יותר, בודדים טמש, נשאו את הייטוד עד סוף חייהם, עד נשימתם האחרונה כמו שפרגני ומשה כרמי ז"ל בשכונתנו. והנה הצטרף אליהם גם ישראל.

ישראל גילה בחייו ובעבודתו היו נאמנות בלתי שכיחה לקו בו התחיל.

לפי השכלתו, הכשרתו המקצועית וכשרונותיו יכול היה, בנקל, לעשות את דרך חייו אחרת לגמרי, בנוחיות ובכבוד המקובלים מתוך לקבוצה.

הסמינר, הלימודים הגבוהים בחו"ל ומסיבות חייו פתחו לפניו אפשרויות ופיתויים בלתי רגילים. והוא בשלו, בקו עולה: שכונת-העובדים, טרשי-העובדים והשנים הארוכות, כ-30 שנה בקבוצה.

השכלתו העיקרית וכנראה גם נטייתו היו המדעים המדוי, ייקום, המכונים ריאליסטיקה, אולם בהנאי ביה"ס במישוב, בתל-עודשים לימד, מתוך הכרה, גם תנ"ך. פעם הודמן לשעור תנ"ך של אלעזר שירן ז"ל, שהיה אמן גדול בשטח זה, וסיפר לישראל: "שמעתי והוקסמתי, ובאותו מעמד החלטתי: יותר איני מלמד תנ"ך" וכך עשה. הקו הישר, הנאמנות נשארן גם כאן.

החינוך בקבוצה, המורה בקבוצה, הסינטזה של עבודת כפים ועבודת רוח, שבו לא סלול זה אשר נפתולים ויסורים רבים נכחו להולך בו, כיבוש השביל הזה וכיבוש עצמו לשביל, רצופים הישגים ומחוללים ועלה להולכים בו בסאמצים רבים, זיודעים הרברים — רק מעטים עמדו בהם, ואם להערכת אדם, הרי יותר מהישגים ראיים להערכה הנפתולים אשר שרה איתם ויוכל להם.

לישראל טמן הגורל נפתולים מלוא הפנים והוא עמד בהם ולא וויתר על נאמנותו לקו, כך בעבודתו בבית הספר, כך בסמינר למורים, וכך בפעולתו באגף לחינוך הקלאי, הויקה נשפרה.

איש הקבוצה, אשר על גבו הרשו חורשים, יודע להעריך נאמנות זו, אשר שברה הוא מעבר למקובל יום יום. היים אלה וכוחות הנפש השקועים בהם, יצורפו לאוצר הכוחות, אשר עשויים לתולל בצירופם עולם חדש, נאצל יותר של מעשי אדם ויחסי אדם.

— — — בחייו של אדם, יש שרואים אותו ממרחק לא נכון,
 כלומר קרוב מדי, ואזי כאילו מצויים בתמונה קווים עקומים,
 כתמים שונים, ופרטים שלא נתמוגזו — — — אבל כשהכל נגמר
 ואתה כבר מרוחק מאותו אדם — הנך רואה נוח שלם, מואר
 באור הנכון. ניצב לפניך סך הכל של חי אדם זה, ואתה רואה
 אותו כפי שהיה באמת — — —

אסתר ראב

דברים שנאמרו באזכרה לישראל גור־אריה

במקוה־ישראל ע"י אפרתי

בעבר היא דוגמה לקיים ולעתידי. הוא חינך מחזורי תלמידים
 מרששים במקום. אלה שמשיכו גבע ונאמני ערכי הקבוצה
 והיבת קבוצת גבע, הערכה ותודה לישראל ז"ל.

נפתלו החיים היו שונים, היו גם זיגוגים ביחסים, אולם
 העיקר לא טושטש והיה קיים עד יומי האחרון.

ישראל גור־אריה עסק בשנים האחרונות בענייני החינוך
 במרחבי התנועה הקיבוצית ואח"כ בחינוך החקלאי בכלל.

עבד בבית ברל כמנהל בית המדרש למורים ואח"כ עבר
 לעבוד כמפקח על החינוך החקלאי באגף החינוך החקלאי של
 משרד החינוך. הוא תרם רבות בשטחי פעולה אלה. קיוו חי
 יסוד למגמותיו לא טושטשו. והוא נשאר גאמן ליסודות
 החינוכיים לעבודה, השכלה, וערכי חברת שיתופיים. מאמציו
 היו מרובים. אין דרכי איש הציבור סוגה בשושנים לא כל
 שכן למחנך. לאדם שומר עקרונות בתקופת ערעור ערכים
 רבים, נמשחי אהו פעמים רבות בעבודתו בתנועה הקיבוצית
 ואח"כ באגף החינוך חקלאי וגם כאן במקוה־ישראל. ידעתי
 התלבטויותיו וקשייו הרבים בהם הוא נפש בדרכו. הוא לא
 שבע נחת, אבל לא התיאש. התיחס בזמן האחרון בביקורת
 לרוחות המנשבות במשרד החינוך לגבי החינוך החקלאי והיה
 מוכן להזורר לעבודה בתנועה הקיבוצית.

כל חייו היו קודש לשליחותו. בשנים האחרונות התרופפה
 בריאותו, ולמרות הקשיים הרבים שבהם נתקל בעבודתו וב־
 חייו לא נשבר, הוא נפל על משמרתו.

תחי נשמתו צרורה בצרור חי היצירה.

זכרו יישמר בין הניכיו הרבים בתוך ההתישבות ובין אלה
 שחינך אל ההתישבות ובפרט בבתי הספר החקלאים והכפריים
 שלנו.

הכרתי את ישראל גור־אריה עוד בהיותי נער בפתח־תקת.
 אני אז תלמיד ביים תיכון חקלאי בפ"ת והוא עדיין תלמיד
 בית הספר היסודי.

משפחתו משפחה פרודמן הגיעה לארץ־ישראל ב־1914
 והתיישבה במושבה פתח־תקת. אביו עבד כרוקח בבית הי
 מרקחת של המושבה. אחיותיו כפועלות חקלאיות בפרדסים.
 כולם מעורים ופעילים בחיי הפועלים במושבה. עוד בילדותו
 סגן ישראל את ערכי תנועת העבודה עליהם התחנך ולהם
 היה גאמן עד סוף חייו. עם סיום בית הספר היסודי בפתח־
 תקת המשיך את לימודיו בבית המדרש למורים בירושלים.
 אח"כ היה מורה בשכונת בורוכוב, משם נסע לעיר לייפציג
 להמשיך את לימודיו. שם גמר את הפקולטה לפיזיקה ומתיר
 מטיקה. בלייפציג התקיים בשכר שקיבל עבור שעורי עברית
 לגערי העיר ולמרות עומס הלימודים באוניברסיטה העומס
 שהטילה עליו הדאגה לפרנסתו למד בערבים בטכניון בלייפ־
 ציג מוצי החקלאות.

עם גמר לימודיו בלייפציג ערך סיורים בארצות אירופה
 המערבית וברית־המועצות. למד תרבות והווי עמים, אז גם
 הכיר את חברתו לחיים את יהודית. הם יחד הגיעו לארץ־
 ישראל. מקום מגוריהם הראשון היה תל־עדישים. שם סייע
 רבות לביצורו, התחבב על חברי המושב אולם, שאיפתם
 הייתה הקבוצה והם הצטרפו לקבוצת גבע בשנת 1935. בגבע
 מלכו והמציא עבודת חייו, יחד עם מורים וחברי גבע, הניחו
 יסוד ופתחו את בית הספר בגבע כשבמרכזו חינוך חברת
 ילדים.

השפעתו של ישראל על בית הספר מזרם העובדים הרבה
 ממסגרתה של קבוצת גבע ובצדק יש לצרף אותו למניחי
 היסודות לחינוך במשק החקלאי העצמאי.

גבע הייתה עבודתו של ישראל גור־אריה שורשים, חברת
 ילדים שאת דמותה הוא עיצב ממשיכה להתקיים כשעבודתו

הכרתי את ישראל בארבעת תפקידיו העיקריים: כמורה־מתנד — כמפקח איזור הצפון — כמנהל המדרשה וכמפקח ראשי של החינוך החקלאי התיכון בארץ, אם כי רק בשניים האחרונים זכיתי לשתף אתו פעולה במשך זמן מה. זוכר אני עוד את פגישתי עם ישראל המתנד בגבע מכירתו. הייתי מורה צעיר, חסר ניסיון והיה זה ביקור של „הסתכלות“ במורים ותיקים ודרכי עבודתם. לא ראיתי אלא שעורים אחדים ויתר הזמן הוקדש לסיור במקום. ראיתי את חברת הילדים בפעולה ואת ישראל בתוכה: מדרוך, מכוון, מייצק, משכנע, תובע, שואל, מברר, נשאל ותכנע. עומד על דעתו פה ומהרהר שם — אך לעולם אינו מרים קולו או מאבד סבלי נוחו. הבינותי אז ביתר שאת את משמעות התואר „מתנד“ בבית־הספר הקיבוצי. כשהוראה משמשת לו אמצעי חינוכי חשוב ופעולתו המחנכת בחברת הילדים מסייעת להוראתו. ראיתי את ישראל בחזרהו המוחלטת כמעט שהיתה כה אישינית לו גם ביתר פעולתו; מין היכללות עצמו במעשיו שאיפשרה לו לתוש את צרכי הילדים, להבין למאוייהם ולהיות אחד מהם טמט. שמחתו בכל הישג של חברת הילדים, בעבודה, בלימוד או בספורט; שמחתו בעת הצלחת ניסוי בביתה או בגילוי עקרון, אליו הגיעו תוך דיון ועיון במשותף, היתה שמחה אמיתית, ילדותית כמעט; ולא היה בה מאותה „נטיית החסד“ של מובגר שהנאתו באה לו בעיקר מחלקו הוא בהישג חניכיו.

אך כאן עלו לעמוד על סוגיה אחרת במסגרת פעולתו של ישראל: החינוך הקיבוצי דרכי ההוראה בבתי הספר בתת־ישובות התפתחו כמסגנה טבעית והכרתית מהשקפתה החברתית הכללית של התנועה הקיבוצית. בכך נקבע ייחודו של החינוך המשותף ויחד זה הביט לא מעט גם את השוני מדרכי החינוך הכללי שדפוסי הממלכתיים גובשו עם התפתחותה של המדינה. טבעי אולי שרבים מבין מחנכי התנועה הקיבוצית ראו בהדגשת הבלטת השוני הזה אחת הדרכים של שמירת הייחוד המשותף של החינוך הקיבוצי. מה שלא שלא פעם נוצר אפילו ניגוד או לפחות מאבק בין התנועה הקיבוצית השומרת על ערכיה הייחודיים לבין משרד החינוך המנסה לקבוע דפוסים לכלל העם והמדינה.

ישראל האמין אמונה לוהטת באפשרות ובצורך החדרת ערכי החינוך של התנועה הקיבוצית למערכת החינוך הכללית של מדינת ישראל. חינוך ממלכתי וחינוך קיבוצי היו לו לאחדות שלא יתכן לפצלה. הוא נאבק בכל ניסיון של הסתגרות מצד התנועה הקיבוצית וקיבל על עצמו לעומת זה להיות הלוחם על רעיונותיה בתוך משרד החינוך. זו הסיבה שקיבל על עצמו מעשה שליחות של פיקוח אזורי ופיקוח ארצי. הוא לחם במזכירות הפדגוגית המרכזית של משרד החינוך ואף השיג הכרת המשרד לכמה וכמה משימותיו רדפוסי החינוך כיום המיוחדים של התנועה הקיבוצית. אמנתו זו שאפשר להגיע לאינטגרציה מלאה בין דרכי החינוך הקיבוצי ודפוסי החינוך הממלכתי כפתה עליו לא פעם מעמד של מיעוט: מר עוט בדינתי התנועה הפנימיים כשהוא מופיע כמחייב קבלת עול מלכות; ומיעוט במשרד החינוך כשהוא לוחם על שיטת ונתיבים של התנועה הקיבוצית כנכונים והולמים את כלל החינוך במדינה. במצב זה לעולם לא היה פשרן; הוא לא ניסה אפילו להגיע לנוסחה מוסכמת על כל הצדדים; להישק — הוא יצר לעצמו עמדה משלו לאחר שיקול דעת ממושך ומעמיק ואו נאבק עליה בעקביות ועקשנות בכל מסגרת בה פעל.

יצאתי אז מגבע כשישראל משמש לי לשנים רבות כאחד „המודלים“ של המתנד־המורה בחינוך הקיבוצי; דגם אליו צריך להידמות והישגיו משמשים אתגר למתנד הצעיר.

לא פעם נוצח בהצבעות הן בתנועתו והן במשרד החינוך אך לא איבד מאמונתו בצדקת דרכו. בכוח אמנתו אליה גלוותה יכולת ניסוח מדוייק וביטוי בהיר, השיג לא מעט. ידענו אותו כאיש בעל ישר אינטלקטואלי רב; אדם זר לפראזה; האומר דבריו בפשטות וללא גיבוב מלים שזכה להערכת גם אלה שלא קיבלו דעתו.

בשנות עבודתו כמפקח איזור הצפון התרחקנו. כשקיבל על עצמו את המנהל המדרשה בבית־ברל נפגשנו מחדש והתל שיתוף פעולה שנמשך בצורות שונות עד ליום מותו. הערכתו או את ישראל שהרבה בחינות כמנהל אידיאלי של סמינר מורים קיבוצי; הוא הביא איתו ניסיון עשיר של מורה בפועל שתתנסה במקצועות לימוד רבים וקנה לעצמו ידע רב בדרכי הוראתם ושיטת שיטות הוראה משלו. יחד עם זה היה אדם־ניסטרטור מוכשר בעל חוש לסדר וליעילות משרדית. שאיפשר לו לתפוך את המדרשה למוסד שזכה להערבה גם במשרד החינוך וגם באיחוד, בשל הישגיו הפדגוגיים והאירגוניים, אך ידע וכשרון, סדר ויעילות החשובים לניהולו של כל מוסד, אינם מספיקים לניהול סמינר המכשיר מחנכים לקיבוץ ולקיבוצה. כאן הוכיח עצמו ישראל האדם, הישר המסור, שהדרו ומשרדו היו פתוחים בכל שעות היום ולא מעט גם בלילה לפני טורים ותלמידים גם יחד. — ישראל המשרה רוח מסירותו על כל סביבתו עד שכולם נרחמים לעבודה אינ־טנסיבית בלי חשבון של זמן ומאמץ. למרות שמחלתו נתנה אותותיה כבר אז — לא הנית לה ישראל להשפיע על דרך עבודתו בסמינר. לא פעם הפצרנו בו לנוח יותר ולדחות פעולות מסוימות או אף לוותר עליהם ולא עלה בדיננו.

כך הפך לא רק לאיש מעט כי אם לאיש עצה. שיקול דעתו נסיונו ועקביות דרכו עשהו לאדם שבו נוצענו בספור נר, במחלקת החינוך ובכל מסגרת חינוכית לפני כל החלטה מכרעת. כך קבע ישראל בהרבה את מהלכיה של מערכת החינוך הקיבוצית. בזכות ייחשבו כאחד מאותה חבורה מופלאה של מחנכים, אנשי רעיון ומעש שעיצבו את דמותו של המוסד החינוכי בקיבוץ כפי שהוא כיום. בהמשך המפעל יונצח גם שמו.

כך היה גם בהיותו מפקח ראשי של החינוך החקלאי והימי.

יהודה פסינגר

לזכרו של ישראל

סוללי הדרך לקביעת אופי החיים ההדדיים שבין המורה והילדים, המורה וההורים, המורה וכלל החברה. ודאי גם מנת האושר שבתחושת הראשונות, וגם מנת היסורים של סוללי הדרך היו מנת חלקו, ואינני יודע מי מהן היתה גדולה וגדושה יותר.

גם בשנה האחרונה, בעבודתו מחוץ לקבוצה היה מקפיד להשתתף בכל המסיבות והאסיפות. עיף, חש במחלה למרות חייד הביטול על זאת כשנשאל על כך, טרוד ועמוס לטייפה — הקפיד ודייק לבוא ולחיות ככל יכולתו את החיים בבית. ודומני כי לא רק לשם שמירת החוש של קשר, כביכול, כי אם מחוץ הערכת עצם הדברים, גופי החיים של הנידון והי מתהווה שהם חשובים, שהם מעניינים, שהם הם הטיקור, וכל השאר יש לו קיום הודות להם.

ובכך, אף בכך היה משהו מחנך. דבריו בעת הדיונים לא פחות מאשר תוכנם, הרי גם צורתם, הנימה העצובה, הרצינית, שבה היה מביע אותם. הניסוח הבחיר והמדייק, העיקר כובד הראש שכל מהותו, התחושה הברורה שפיו ולבו שווים, שער מר לפניך אדם שלם.

עם הסתלקותו של ישראל אין איפת הסופיות שבמותו משתלמת עלינו. כי אין סופיות למפעלו, כי השדה שדרכו נובס ונותן יבול, הפעם שנשטע, צומח ואף נותן פרי ובאלה נמשכים חיי של ישראל. יהי זכרו ברוך ומבורך.

נחמ

לראשוני ילדיה של גבע היתה הופעתו של ישראל בבית הספר מעין ראשית מנע עם העולם הגדול. אתו ובאמצעותו הכרנו את הסגל המיוחד של ראשוני המתחנכים בבית המדרש למורים בירושלים — י"ג, זוטא, דינור ואחרים.

איתו ובאמצעותו — הכרנו ראשית היכרות את פלאי העולם האירופי, של מרכזי מדע ודעת של תרבות ומחקר. אתו ובאמצעותו קם לנו המגע הראשון עם תנועת הנוער העובד, נפתח החלון אל מה שמחוצה לקבוצה, לבית, לפינה המרוחקת והמסוגרת.

עיקר מפעלו של ישראל בגבע היה הקמת חברת הילדים, מתמיה ומפליא הדבר, כיצד אדם שלא חי קודם לכן בקבוצה חש הבין מה צריך להיות הכלי העיקרי לחינוך הילדים להמשכיות מעשי אבותיהם. הקמת מסגרת המתנהלת במידה רבה ע"י הילדים עצמם, המספלת ברבים מתחומי חייו של הילד כפרט ושל החברה כולה, מטרישה הרגלי חיים, מספחת סמורתיים ומקנה תכונות של איש קבוצה בעתיד, הידוע להישמע להכרעה, ויודע להכריע, ולחיות כחבר בחברה שאותה הוא בונה ואיתה הוא נבנה, סביב מסכת זו של עצמאות חברת הילדים ותחומי התערבותם של הבוגרים, נתגלע לא פעם ניוודים וסיבוכים, אשר בסבלנות אין קץ היה ישראל מתגבר עליהם ומוביל את הספינה קדימה.

ימים גלילות היה מורח עם חברת הילדים הקטנה בכיתה, ובזוי החברה, היות וראה בכך את מרכז מפעלו, וחשויב תכלית החשיבות את הצלחת הנסיון הראשון הזה בגבע, רי מהראשוני בארץ בכלל.

שדורו של ישראל היה תמיד מתוכננים להפליא, בחירים ומדורים עד פרטי פרטיהם. זכורים אותם חיישובים שהיה עורך עם המאחרים להיכנס לכיתה, כמה דקות בחבדו וכמה כסף עולה זמן יקר זה בעבודת החברים. הוא הסביע על כל מנעו עם הילדים כמורה ומחנך, חותם של רצינות תמה, וכובד ראש ישרני. בזינוכו ובשדוריו היתה תמיד נימה של חבירות וכך כל מגעו עם הילד, כשם שהחברות עמו בשנות הבגרות היה בה מנע מחנך.

הוא זכור לנו מאוד כשוסק בפרטים הקטנים, בזומוח המר-כיבות הצטרפן אל הענין הגדול. הוא ידע ששום דבר גדול לא יכון בלי טיפול מדוקדק בפרטים הקטנים. בערה בו האש השקטה אך המתמידה המדינה את תנועתם של הגלגלים, זו שבלעדיה אין להם תנועה כלל.

דרך כל שלבי פעולתו של ישראל, בבית, בתנועה במדור שח, בבית ברל ובמסודר החינוך, בפיקוח האזורי והמרכזי — זכר חוש תמיד את נקודת המרכז; הקבוצה — הבית, הוא התעצם — עם קשיים ואי הבנות מבית ומחוץ, התעצם והמ- שיך את הקו. דומה שמעמדו והרגשתו של מי ששוסק בחינוך בקבוצה, כיום רש כפי שהיה, הודות לישראל ושכמותו שהיו

ישראל הגיע ארצה לפני סלחמת העולם הראשונה כילד, יחד עם כל המשפחה. שהשתקעה במחנה הקהילה. עם התבגרו נמשך להוראה ואחרי שסיים את הסמינר למורים יצא להשתלמות בחו"ל. בחזרו לארץ, אחרי מספר שנים, לא הלך להוראה בעיר, הוא נמשך לכפר ושאל לקשר את ההוראה עם חיי החקלאות, על קשר זה שמר עד סוף ימיו.

כך הגיע לתל-עדישים בשנים הראשונות להתישבות בעמק, אולם, כנראה שלא הסתפק בחיי חקלאות בכפר בלבד, הוא שאף לחיי שיתוף ושיוויון שבקבוצה והציע את עצמו לנבוע כשהוא בעל משפחה ואב לשני תינוקות. היה זה בוסן מאיר רעות תרצ"ו, ישראל שימש או כמפקד המקום בתל-עדישים ולא בנקל ניתן לו להשתחרר מתפקידו, כי לא נמצא לו מחליף.

שנותיו הראשונות בפעולת החינוך הקבוצתי לא היו קלות, הן כללו סלבוד הוראה גם טיפול בחברת הילדים ובעבודתם, ומה גם שחיי הקבוצה היו חדשים בשבילו, אולם ישראל התר וסגא דרך להתגבר על כל הקשיים, הוא היה מבלה בין הילדים את רוב שעות היממה, את היום פתחו בהתעמלות

גם או נעזרו בתדרכתו של ישראל. כך עבד עד שנקרא ע"י משרד החינוך לפקה על בתי הספר החקלאיים בארץ. הודבק לי לעבוד זמן מה במחיצתו בחברת הילדים, היתה זאת אחת החקופות הנצימות המעניינות בחיי. הם היו מלאי סימון מהחישגים של הילדים בחברה ובעבודה כתוצאה מה חינוך שקיבלו על ידי ישראל במשך השנים.

כך הגענו הודות לו לדור המשך שעליו גאוונו. הוא התכונן להמשיך עוד שנים בתפקידו החשוב האחרון, אולם אחרת רצה הגורל, והוציא את נשמתו בשניקה, אבל על דאברין ואינו משתכחין.

חלפו שנים, הבת והבן גדלו וישראל החליט לבנות את חייו מחוץ, וכולנו התפללנו למענו שיהיה מאושר ולא ידע דאבה עוד. למשפחתנו נוספו שלושה ילדים והוא השתדל להיות להם למדריך נאמן ומסור.

אחרי שהלפו שנים אחדות נקרא ישראל להיות מנהל פדגוגי בבית-ברל ולאחר מכן בחור ספקה על החינוך הי חקלאי.

הגה הבת התחתנה ונולדו שלוש בנות נהדרות, ישראל הפך להיות אבא ומכא של שבת, ליחסים בינו ובין הבת נוספו יחסי-חבר הודות למקצוע המשותף, גם הבן התחתן ואושרו היה רב להימצא במחיצתם, הוא העניק אהבה והשומת לב רבה לנכדות, כאילו רצה למלא את אשר אולי החסיר בוטנו ביחס לילדיו, מפאת ריבוי תפקידיו, והנכדות החזירו לו סלוא הפניים אהבה.

ולפתע פתאום נדם לבו החם והמסור, המשפחה וכל בית גבע שכלו את הדמות המאירה והשופעת של ישראל... ישבתי על יד הארון, המכוסה זרים רבים, שנשורו באהבה ורגשי תודה על ידי טאות תלמידיו ומעריציו, הסתכלתי בראשי הי שיבה מסביבי, ובתוכם צוות המורים הוותיק שלנו וראיתי מה נדחיים ואבלים כולם, ובמיוחד המשפחה המיוחסת, רבים רבים באו ללוות את ישראל ישר-הדרך ורב הפעלים, לדרכו האחרונה, גדול מאוד הכאב והצעיר ותנחומים אין.

מ ה י ל ד ה

הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת" זו היתה דרכו של ישראל ז"ל בחייו, תמיד הלך כאילו בשולו דרכים ולא רדף אחרי הכבוד, ביושר ובנאמנות התמסר לתפקידו כמחנך וכמורה וראה את עבודתו כיעודו בחיים, בבית הוריו היה תצפיר במשפחה ולמרות זה היה הוא המשענה למשפחה כולה.

ישראל הגיע אלינו לפני כשלוש עשרות שנים עם רעיתו (ילידת הולנד) ושני ילדיו הקטנים — בן ובת, אהבה והרמ"ר ניה שררו במשפחה זו, היא היתה מורה למלאכת יד ברוכת כשרון והוא היה מחנך בבית ספרנו בגבע.

כל מעו, כל פגישה איתם היתה עבורי חוויית נעימה והר- כותית, והרבה נעזרתי על ידם כעבודתי החינוכית, אך לא עבר זמן רב ואם המשפחה החלה להרגיש לא טוב ועד אשר גילו מקור טחלתה נהרס הקן החם, כשהילדים עדיין קטנים וכה זקוקים לאמם.

למרות האכזר הכבד, לא הוגיח ישראל אף אחד מתפקידיו הן בתור מדריך ומחנך חברת הילדים, והן בתור מורה ומנהל בית הספר, היה עובד סבוקר ועד השעות המאוחרות של הלילה למרות כאבי הגב הקשים שפקדו אותו לעיתים קרובות, לא ויתר אף פעם על עבודת השדה יחד עם הילדים, צוות המורים דאו עבד בהרמוניה ובמסירות יחד אתו החברת הילדים בגבע היתה משגשגת הודות להם.

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

מ ה י ל ד ה

ישראל החבר

ולחציע את עזרתו ועצתו, שהיה בה תמיד משום הצלת נפש, או שמירה מפני מייס, או עזרה לשיקום ולבינוי. הוא בא בשעה הנכונה, בצורת עדינה, חברית ואנושית. על כן הועילה עזרתו, נאמנותו ונכונותו, תכונה אנושית-חברית גדולה זו מעטים מאוד זוכים בה. ישראל זכה בה בשלמות. תהי זו מלת מופת של אדם-חבר. נתחנך לאורה ויוסיף זכרונו של ישראל להשפיע ולהנך. הן לחינוך קודשו היוו יהיה כן גם במותו.

יצחק בן-יוסף

על ישראל החבר אוסיף נטף לקובעת האבל. חבר — כפי שהבינונו את האדם בחברה ואת חברתי האדם; והכר לאדם, ליחיד, הראשון — כוחו בהתגלותו ובי גילויו; והשני — בהסתה כוחו.

מאז הלידשים לכל אורך הדרך לא סר ישראל מדרכו, דרך החבר בתנועת העבודה, כפי שהאמין בה אז, כפי שקיווה להתגשמותה, כפי שחזה בה דרך המתנך ותוכן החינוך.

דרך חייו התפתלה ופתלה גם אותו. לא כן השקפתו ואסר נתו בחינוך לאור החברה, שחזה בנעוריו. אור זה לא הועם בנפשו עד יומו האחרון. שינויי הדמות והמחנה, שחלו בחברה העובדים ואף במטרתה, לא הגיעו עדיו. הוא כאן — החבר ישראל המאמין בתום, תובע בשם אמונתו, פועל בשמה ומד כיר כי זו הדרך, שאיש העבודה בחר בה, סלל אותה ונתב נתיבה — עודנה מוליכה למטרה הנכונה; וכל סטיה ממנה מרחיקה ומדיחה ללא שוב.

לכן טוב היה לבוא לאגף לחינוך הקלאי ולראות שם את ישראל במשמרת. ידענו: כל עוד החגה בידו לא נסטה; ידענו: בלי זעם וזעף, באורך רוח ובפשטות פנה יביע דבריו, שכוח הנופתו מאז כוחם.

מי נשאל לנו עתה על המסמר, על משמרת הנאמנות לי הנועת העבודה בחינוך בקרב המורים להקלאות ולכפר? בה מעטים היונו ובלעדיו דלנו עוד יותר.

והחבר ליחיד. אילו ניתן מה לשוכני עפר, ודאי שישראל היה קורא: את אשר הסתרתי אני אל הפרסם אתה, הואיל ואני כאילו שומע את קולו התובע מפני להשאיר בסתר אשר הוא עצמו הסתיר, אשמור את רצונו שחור כבדו.

ישראל ידע לבוא לחבר בשעה הקשה ביותר, בשעה גורל,

שעורי סתימטיקה ספורים, האדם שלא יכולתי להרהר בו אלא כבתגלמות הריאליזם המפוכה, הראציו השקול, קרב בעצמי הקצובים המדודים, כמה יפה השקיעה, אמרתי ובושתי מיד, ישראל עמד והיך, אחרת אמר: קידם ראיתי שם חרמש ירח. זה היה יפה באמת. עכשיו כבר שקע. אחר פנה, הלך לו... עכשיו כבר שקע...

זאביק

חברים יקרים!

מאוד מאוד הצערתי וכאבתי בקבלי את הידיעה המעציבה על פטירתו של החבר היקר ישראל גוראריה ז"ל. דמותו האצילה, כאיש ההתיישבות העובדת, בונה טרכי חברה ומשק למופת וכאחד מראשי העושים בשטח החינוך החקלאי — תיכנו לברכה בקרבנו. אני מביע לכם ולמשפחה את רגשי תנחומי מקרב לבי.

שלכם — א. הרצפולד

חברי גבע היקרים!

השתתפותי העמוקה בצער ובאבל על מות ישראל גורי אריה ז"ל, חבר לעבודה משותפת במשך שנים רבות, אני שומר בלבי את השנים האלה, שנים של דאגה למציאת הדרך בים הנכונות לחינוך אחרים, מתוך הזהרות עצמית עמם.

ישעיהו שפירא

ירושלים, ה' במבט תשכ"ז

חברי גבע היקרים! בצער עמוק קראתי על מותו ללא עת של חברי ישראל גוראריה ז"ל, החבר היקר, הוגה ומגשים, נאמן הקבוצה, מחנך דגול, מקרב לב אני משתתף באבלכם ובאיגון של המשפחה.

קדיש לוי

לחברי גבע, שלום!

אנו משתתפים בצערכם ובאבלכם במותו הפתאומי של המחנך הדגול והחבר היקר ישראל, זכרונו לברכה. זכרו יישאר לנוצה בלב כל אלה שאיתם בא בחגע בעבודתו הברוכה למען חינוך ילדינו לתורה ולתעוזה.

יצחק קדמון

השתדלות הפועל המזרחי